K4D ADJEKTIIVIEN TAIVUTUS

(päivitelty 12.2.2024)

K KREIKKA https://gen.fi/k.html
K4 KIELIOPPI https://gen.fi/k4.html
K4D ADJEKTIIVIT https://gen.fi/k4d.html
K4D Adjektiivien taivutus
https://gen.fi/k4d-adj-taiv.html

SISÄLLYSLUETTELO (luonnos)

0. Dokumentteja
1. Johdanto
2. Maskuliini
3. Feminiini
4. Neutri
5. Adjektiivit noudattavat pääsanansa sukua, lukua ja sijaa
6. Kaksipäätteiset adjektiivit

0. DOKUMENTTEJA

K Kreikka (sivukartta)
https://gen.fi/k.html

Blomqvist–Toivanen: Johdatus UT:n kreikkaan. Gaudeamus 1974 [2010] (BT)
s. 39–40 [41–42]
Liljeqvist, Matti: Uuden testamentin sanakirja kreikka–suomi.
Finn Lectura 2007 (MLK)

1. JOHDANTO

Adjektiiviattribuutti voidaan ilmaista neljällä eri rakenteella:

ὁ πλούσιος υἱός	(tietty) rikas poika
ὁ υἱός ὁ πλούσιος	(tietty) rikas poika
υἱός ὁ πλούσιος	(tietty) rikas poika
υἱός πλούσιος	(joku) rikas poika

Valtaosa adjektiiveista taipuu ensimmäisen (fem.) ja toisen deklinaation mukaan (mask. ja ntr.). Feminiinimuodot taipuvat yleensä ensimmäisen deklinaation ns. e/i/r-aa- tai psyykhee-ryhmien mukaan.

2. MASKULIINI

N	ὁ	πλούσιος	υἱός
	(tietty) rikas poika		
G	τοῦ	πλουσίου	υἱοῦ
	(tietyn) rikkaan pojan		
D	τῷ	πλουσίῳ	υἱῷ
	(tietylle) rikkaalle pojalle		
A	τὸν	πλούσιον	υἱόν
	(tietty) rikas poika, (tiettyä) rikasta poikaa, (tietyn) rikkaan pojan		
V	ὦ	πλούσιε	υἱέ
	oi rikas poika!		

N	οἱ	πλούσιοι	υἱοί
	(tietyt) rikkaat pojat		
G	τῶν	πλουσίων	υἱῶν
	(tiettyjen) rikkaiden poikien		
D	τοῖς	πλουσίοις	υἱοῖς
	(tietyille) rikkaille pojille		
A	τοὺς	πλουσίους	υἱούς
	(tietyt) rikkaat pojat, (tiettyjä) rikkaita poikia		

3. FEMINIINI

Ensimmäisen deklinaation adjektiivien taivutus:

ε, ι tai ρ	-ᾱ (e/i/r-aa, ryhmä I)
muiden kirjainten jälkeen	-η (psyykhee, ryhmä II)

οἰκία ἡ talo (rakennus)

vrt. οἶκος ὁ talo, perhe (enemmän talonväkeä kuvaava)

N	ἡ	πλουσία	οἰκία	(tietty) rikas talo
G	τῆς	πλουσίας	οἰκίας	
D	τῇ	πλουσίᾳ	οἰκίᾳ	
A	τὴν	πλουσίαν	οἰκίαν	
N	αἱ	πλούσιαι	οἰκίαι	
G	τῶν	πλουσίων	οἰκιῶν	
D	ταῖς	πλουσίαις	οἰκίαις	
A	τὰς	πλουσίας	οἰκίας	

Monikossa adjektiivien feminiinimuotojen painot merkitään maskuliinimuotojen mukaisesti:

- mon. N paino voi olla antepenultimalla
- mon. G paino voi olla muuallakin kuin ultimalla

- vrt. adjektiivin ja substantiivin painoa
  - ensimmäisen deklinaation substantiiveilla monikon genetiivissä aina sirkumfleksipainollinen

    ῶν-pääte

4. NEUTRI

N	τὸ	πλούσιον	τέκνον	(tietty) rikas lapsi
G	τοῦ	πλουσίου	τέκνου	
D	τῷ	πλουσίῳ	τέκνῳ	
A	τὸ	πλούσιον	τέκνον	
N	τὰ	πλούσια	τέκνα	
G	τῶν	πλουσίων	τέκνων	
D	τοῖς	πλουσίοις	τέκνοις	
A	τὰ	πλούσια	τέκνα	

5. ADJEKTIIVIT NOUDATTAVAT PÄÄSANANSA SUKUA, LUKUA JA SIJAA

ἁγνός -ή -όν adj. (8x, 2Kor07_11) pyhä, puhdas, viaton, saastumaton, siveä "pyhäpuhdas"
- ἅζομαι kunnioittaa, pelätä

ἅγιος ἁγία ἅγιον adj. (233x, Matt01_18) pyhä: maallisesta erillään oleva, Jumalaa varten erotettu, kunnioitettava/pelättävä
- ἅζομαι kunnioittaa, pelätä

θλίβω [ῑ] (10x) ahdistaa, tunkea
tx: pass. partis. perf. fem. yks. ahdistettu, ahtaaksi tehty, ahdas, kaita

N	ἡ	ἁγνὴ	παρθένος	(tietty) siveä neitsyt
G	τῆς	ἁγνῆς	παρθένου	
D	τῇ	ἁγνῇ	παρθένῳ	
A	τὴν	ἁγνὴν	παρθένον	
N	αἱ	ἁγναὶ	παρθένοι	
G	τῶν	ἁγνῶν	παρθένων	
D	ταῖς	ἁγναῖς	παρθένοις	
A	τὰς	ἁγνὰς	παρθένους	

N	ἡ	τεθλιμμένη	ὁδός	(tietty) kaita tie
G	τῆς	τεθλιμμένης	ὁδοῦ	
D	τῇ	τεθλιμμένῃ	ὁδῷ	
A	τὴν	τεθλιμμένην	ὁδόν	
N	αἱ	τεθλιμμέναι	ὁδοί	
G	τῶν	τεθλιμμένων	ὁδῶν	
D	ταῖς	τεθλιμμέναις	ὁδοῖς	
A	τὰς	τεθλιμμένας	ὁδούς	

N	ὁ	ἅγιος	προφήτης	pyhä profeetta
G	τοῦ	ἁγίου	προφήτου	
D	τῷ	ἁγίῳ	προφήτῃ	
A	τὸν	ἅγιον	προφήτην	
V	ὦ	ἅγιος	προφῆτα	
N	οἱ	ἅγιοι	προφῆται	
G	τῶν	ἁγίων	προφητῶν	
D	τοῖς	ἁγίοις	προφήταις	
A	τοὺς	ἁγίους	προφήτας	

6. KAKSIPÄÄTTEISET ADJEKTIIVIT

Joillakin adjektiiveilla on maskuliinilla ja feminiinillä yhteinen muoto: feminiinillä ei ole omia muotoja, vaan niidenkin yhteydessä käytetään samoja muotoja kuin maskuliinien kanssa.

Tällaisia adjektiiveja nimitetään kaksipäätteisiksi tai kaksiloppuisiksi.

toinen deklinaatio

-ος mask. ja fem.

-ον ntr.

esim. syntinen

ἁμαρτωλός mask. ja fem.

ἁμαρτωλόν ntr.

sanakirjassa: ἁμαρτωλός -όν

ἡ ἔρημος χώρα autio tai asumaton paikka/seutu "erämaa"

N	ἡ	ἔρημος	χώρα
G	τῆς	ἐρήμου	χώρας

D	τῇ	ἐρήμῳ	χώρᾳ
A	τὴν	ἔρημον	χώραν

N	αἱ	ἔρημοι	χῶραι
G	τῶν	ἐρήμων	χωρῶν
D	ταῖς	ἐρήμοις	χώραις
A	τὰς	ἐρήμους	χώρας

ἄρσην -εν adj. (9x, Matt. 19:4) miespuolinen, mies

kolmannen deklinaation σ-vartaloiset

-ης mask. ja fem.

-ες ntr.

esim. ὑγιής ὑγιές terve

sanakirjassa: ὑγιής -ές

Yhdyssanoista muodostuneet adjektiivit (yhdysadjektiivit) taipuvat useimmiten kaksipäätteisesti.

ἄδικος -ον adj. väärä, väärämielinen "epävanhurskas"

- pref. neg. ἀ, δίκη ἡ [ῐ] oikeus, rangaistus, Dike (kreikkalaisen mytologian oikeuden ja oikeudenmukaisuuden jumalatar, kostotar)

θεόπνευστος -ον (1x, 2Tim03_16)

Jumalan "henkäyttämä", Jumalan Hengestä syntynyt

- θεός ὁ Jumala, πνέω hengittää, puhaltaa, tuulla

πνεῦμα τό henki, Henki, tuuli, henkäys

κακοποιός -ον (3x) pahaa tekevä

Lisäksi on joukko muita kaksiloppuisia adjektiiveja, esim.

κόσμιος -ον (2x, 1Tim02_09, 1Tim03_02) säädyllinen, kunniallinen, hillitty, asiallinen "järjestyksessä oleva"

οὐράνιος -ον (9x) taivaallinen

Muutama adjektiivi taipuu UT:ssa joskus kaksi-, joskus kolmipäätteisesti, esim.

αἰώνιος (-ᾱ) -ον (71x) ikuinen, iankaikkinen

ὅσιος (-ᾱ) -ον (8x) pyhä, puhdas, hurskas, saastuttamaton

ὅσιος -ία -ιον adj. (8x)

- 1. hurskas, Jumalaa miellyttävä – Tit. 1:8
- 2. pyhä (Jumalasta) – Ap. t. 15:4
- 3. Pyhä (Jumalan nimityksenä) – Ilm. 16:5
- 4. mon. τὰ ὅσια: Jumalan pyhät lupaukset – Ap. t. 13:34

ἁγνός -ή -όν adj. (8x, 2. Kor. 7:11) "pyhäpuhdas", pyhä, puhdas, viaton, saastumaton, siveä

- ἅζομαι kunnioittaa, pelätä
- 1. kunnioitusta tai pelkoa herättävä, pyhä, puhdas
- 2. siveellisesti puhdas, viaton – 1. Joh. 3:3
- 3. saastumaton, siveä – 2. Kor. 11:2